

Pallas 2, Eklundaskolan

Antikvarisk konsekvensbedömning

Eklundaskolan, Sörby samt närliggande bebyggelsemiljöer ingår i kommunens kulturmiljöinventering. Inför planarbetet avseende Pallas 2 har även en antikvarisk förundersökning av Eklundaskolan utförts i syftet att beskriva skolans kulturvärden och därmed utgöra ett underlag i planarbetet. En planbeskrivning ska bl.a. innehålla en redovisning av planens konsekvenser i förhållande till kulturvärden och andra allmänna intressen. Föreliggande bedömning, som tar utgångspunkt i de kulturvärden som beskrivs i förundersökningen samt kulturmiljöinventeringen, syftar till att tydliggöra hur kulturvärdena påverkas av planförslaget.

Bedömningsgrund

Bedömningen sker enligt nedanstående skala. Skalan bygger på en relation mellan befintliga, konstaterade kulturmiljövärden och omfattningen av den påverkan som åtgärden innebär.

● *Stor negativ konsekvens*

Stor negativ påverkan på kulturmiljö av högt värde, exempelvis miljöer av riksintresse (Miljöbalken 3:6) eller särskilt värdefulla bebyggelsemiljöer (Plan- och bygglagen 8:13). Påverkar centrala värden och uttryck samt möjligheten att uppleva och förstå nämnda miljö.

● *Negativ konsekvens*

Negativ påverkan på värdefull kulturmiljö av lokalt intresse med betydelse för sitt stadsmässiga sammanhang. Påverkar centrala värden och uttryck samt möjligheten att uppleva och förstå nämnda miljö. Mindre negativ påverkan på kulturmiljö av högt värde.

● *Måttlig negativ konsekvens*

Mindre eller mer obetydlig negativ påverkan på centrala värden och uttryck i värdefull kulturmiljö.

- *Neutral eller positiv konsekvens*

Ingen eller positiv påverkan på värdefull kulturmiljö. Neutral konsekvens kan exempelvis innebära att en åtgärd underordnar sig eller inordnas i ett sammanhang. Positiva konsekvenser kan innebära att en åtgärd tillför en kvalitet eller årsring som på ett positivt sätt harmonierar med eller förstärker det kulturhistoriska sammanhanget.

Bedömning

I förhållande till miljöskapande värde och stadsbyggnadsmässigt sammanhang

Planförslaget reglerar byggnadshöjd och byggrätt. En större byggrätt sett till höjd och volym koncentreras till planområdets mitt. Mot väster föreslås en nedtrappning av bebyggelsen. En skarp kontrast i förhållande till villaområdet väster om skolan skulle kunna innebära en indirekt påverkan på de kulturvärden och kvalitéer som är förknippade med bl.a. egnahemsbebyggelsen i området. En ny större byggnadsvolym i nära anslutning till villaområdet skulle gentemot detsamma kunna ha en dominant verkan. Då planen föreslår en nedtrappning bedöms detta möte bli mindre problematiskt.

Eklundaskolan är en del av ett bebyggelsemässigt sammanhang, en årsring, som främst är präglad av bebyggelse uppförd runt 1950-talet. Det handlar om ett bebyggelsemönster och en bebyggelsekaraktär som präglar området idag. Omgivningarna innehåller bebyggelse med höga kulturmiljövärden såväl som bebyggelse som genomgått sådana förändringar att kulturvärdet inte kan betraktas som lika betydande. Bedömningen vilar dock på att det ur kulturmiljösynpunkt finns ett bebyggelsemässigt sammanhang som kan förstås och upplevas mer eller mindre som en helhet. Försvinner en del av detta sammanhang bedöms det medföra en negativ konsekvens ur kulturmiljösynpunkt. Det ska dock tilläggas att det bebyggelsemässiga sammanhang visserligen har ett kulturvärde men att det givetvis finns andra sammanhang som är av större betydelse ur stadsbyggnadssynpunkt och som kan vara mer motiverade att värna.

Ett förslag till ny skolbebyggelse på platsen kan i större eller mindre utsträckning ta utgångspunkt i omgivningarna. Ur kulturmiljösynpunkt handlar det oftast om att förhålla sig till eller utgå från befintlig bebyggelsestruktur och karaktär. En utgångspunkt är även ofta att tillföra en helt ny kvalitet eller årsring till ett sammanhang, exempelvis genom att ny bebyggelse får avspegla vår tid eller tillföra arkitektoniska kvaliteter och värden.

I detta fall finns en ansats i förslaget att ansluta till omgivande bebyggelse, vilket med hänsyn till det aktuella bebyggelsemässiga sammanhanget bedöms som relevant. Den tidigare skolbyggnaden uppvisade ett tydligt släktskap med omgivande bebyggelse genom material, gestaltning och byggnadsvolymer. Det är dock fullt naturligt att en skolbyggnad har en större volym än kringliggande bebyggelse. Att samla skolan i ett fåtal större volymer som i höjd och djupled avviker från bebyggelsemönstret i omgivningarna bedöms dock medföra en större negativ påverkan än en mer uppbrutna volymer. Planen medger en större sådan byggnadsvolym i planområdets mitt. En uppbruten volym som i större utsträckning ansluter till omgivande lamellhus eller för den delen den nuvarande skolans utformning bedöms medföra en mindre negativ påverkan. Genom att anknyta till området vad gäller materialval, färgsättning m.m. bedöms vidare kunna innebära en mindre negativ påverkan.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra en *negativ konsekvens* i förhållande till det miljöskapande värdet. Bedömningen är dock beroende av hur förslaget slutligen utformas.

I förhållande till arkitektoniskt och arkitekturhistoriskt värde

I förhållande till det arkitektoniska värde som kan förknippas med de nuvarande skolbyggnaderna innebär planförslaget att detta värde går förlorat. Frågan hänger givetvis ihop med det stadsbyggnadsmässiga sammanhanget som blir mindre tydligt genom att skolan rivs och ersätts med en ny. Det finns andra liknande skolmiljöer som är mer välbevarade. Med fokus på skolbyggnaderna som ett representativt exempel på arkitektur från 1950-talet blir det mindre relevant att ha kvar flera skolmiljöer som utgör exempel på liknande företeelser. Samtidigt finns en potential i att återställa sådana åtgärder som medfört att byggnaderna förvanskats. Detta skulle

kunna ske om delar av skolbyggnaderna istället kompletterades med ny bebyggelse. Arkitekturen och de kvarvarande kvalitéer som är förknippade med densamma går förlorade. Många av de egenskaper och kvaliteter som finns hos byggnaderna idag, exempelvis av materialmässig eller hantverksmässig karaktär är dock mycket svåra att återskapa idag i samband med nybyggnation.

Delar av skolbebyggelsen är ur kulturvårdessynpunkt mindre intressanta. Den negativa påverkan som planförslaget innebär kan framförallt kopplas till huvudbyggnaden, anslutande klassrumslänga samt matsal. Sammantaget bedöms förslaget innebära en *negativ konsekvens* i förhållande till det arkitektoniska och arkitekturhistoriska värdet.

Sammanfattning av konsekvenser

Värde	Konsekvens	Kommentar
<i>Miljöskapande värde</i> Skolmiljö som utgör en väsentlig del av årsring i stadsmiljö huvudsakligen uppförd runt 50-talet.	<i>Negativ konsekvens</i> Skolan som centrumfunktion i 1950-talsmiljö försvinner och ny bebyggelse riskerar att med sin skala bli dominant gentemot omgivningarna.	Konsekvenserna är avhängiga hur förslaget slutligen utformas. Uppbrutna eller uppdelade byggnadsvolymer som i utförande ansluter till bebyggelsemönstret i området (eller som tar utgångspunkt i befintliga skolbyggnader) samt fasadmateriell och utförande som ansluter till bebyggelsen i omgivningarna bedöms kunna innebära en <i>måttlig negativ konsekvens</i>
<i>Arkitektoniskt värde</i> Gott exempel på 1950-talsarkitektur samt arkitektoniska, upplevelsemässiga kvaliteter.	<i>Negativ konsekvens</i> Skolan som relativt välbevarad 1950-talsmiljö rivs. Tidens arkitektur är förknippad med värden och kvaliteter som svårigen kan återskapas.	De negativa konsekvenserna gäller framförallt de delar av skolmiljön som uppfördes som folkskolebyggnader (den norra längan bestående av klassrum, huvudbyggnad och matsal). Övrig bebyggelse har ett bedömt lägre värde. Flera byggnader är förvanskade. Ett förslag som tar tillvara och utvecklar de värdefulla byggnaderna samt kompletterar dessa med ny bebyggelse bedöms kunna innebära en <i>neutral/positiv konsekvens</i> .